

Verslag bijeenkomst toekomst Samen Opleiden binnen onderwijsregio's

Partnerschappen: Utrecht-Amersfoort, Academische Leraren en Partners in Opleiding en Ontwikkeling.

8 juni 2026

1. Doel van de bijeenkomst

Tijdens deze bijeenkomst stonden de partnerschappen Samen Opleiden centraal in het licht van de ontwikkelingen rondom de onderwijsregio's (OWR's).

Een belangrijke vraag daarbij is wat de komst van de onderwijsregio's betekent voor de bestaande partnerschappen dat de eindverantwoordelijkheid voor het Samen Opleiden bij de onderwijsregio's ligt. Vanuit verschillende perspectieven – schoolbesturen, opleidingsinstituten, partnerschappen en onderwijsregio's – werd verkend welke kansen, dilemma's en keuzes hierbij spelen voor het opleiden van toekomstige onderwijsprofessionals.

Na een introductie waarin de huidige context werd toegelicht door de voorzitters van de drie partnerschappen en twee onderwijsregio's; Midden-Nederland PO en Utrecht Stad PO, werden in kleine groepen verdiepende gesprekken gevoerd. Daarbij werd gebruikgemaakt van een assenstelsel waarin verschillende spanningsvelden zichtbaar werden gemaakt, waaronder:

- Arbeidsmarktgericht opleiden ↔ kwaliteit van opleiden
- Uniformiteit ↔ diversiteit

Het doel van de bijeenkomst was niet om direct besluiten te nemen, maar om perspectieven te delen, dilemma's te verkennen en gezamenlijk richting te geven aan toekomstige keuzes.

2. Belangrijkste gespreksthema's

2.1 De toekomst van partnerschappen en onderwijsregio's

Een centrale vraag tijdens de bijeenkomst was welke rol partnerschappen in de toekomst behouden en welke positie onderwijsregio's daarbij innemen.

Breed werd erkend dat binnen de bestaande partnerschappen veel expertise, ervaring en kwaliteit is opgebouwd. Deelnemers benadrukten dat:

- deze infrastructuur niet verloren mag gaan;

- veel is geïnvesteerd in relaties, routines en samenwerking;
- partnerschappen een belangrijke rol blijven spelen in kwaliteitsborging.

Tegelijkertijd werden verschillende toekomstscenario's besproken.

Scenario 1 – Behoud van partnerschappen

Partnerschappen blijven bestaan als dragers van Samen Opleiden, terwijl onderwijsregio's vooral een verbindende en coördinerende rol vervullen.

Scenario 2 – Meer regie vanuit onderwijsregio's

Onderwijsregio's krijgen een sterkere sturende rol en functioneren mogelijk meer als opdrachtgever, terwijl partnerschappen een uitvoerende of ondersteunende positie krijgen.

Scenario 3 – Een hybride model

Veel deelnemers zagen mogelijkheden in een tussenvorm waarin:

- partnerschappen behouden blijven;
- onderwijsregio's meer afstemming organiseren;
- gezamenlijke afspraken worden gemaakt;
- werkwijzen verder worden geharmoniseerd;
- ruimte blijft voor regionale verschillen en eigen accenten.

Er werd geconstateerd dat er nog geen gezamenlijke visie bestaat op de toekomstige governance, dit vraagt ook om een herijkte samenwerkingsovereenkomst. Verdere verkenning en scenarioontwikkeling is nodig.

2.2 Kwaliteit van opleiden en arbeidsmarktgericht opleiden

Een belangrijk gespreksonderwerp was de verhouding tussen kwaliteit van opleiden en arbeidsmarktgericht opleiden. In meerdere groepen werd benadrukt dat deze begrippen niet tegenover elkaar hoeven te staan.

De centrale vraag is niet óf kwaliteit of arbeidsmarkt belangrijker is, maar:

- hoe beide doelen met elkaar verbonden kunnen worden;
- waar de sturing op deze thema's plaatsvindt;
- hoe toekomstige leraren worden voorbereid op een veranderende onderwijspraktijk.

Deelnemers constateerden dat de huidige inrichting soms leidt tot verschillende prioriteiten tussen scholen, besturen en opleidingen. Tegelijkertijd werd breed gedeeld dat arbeidsmarktgericht opleiden juist mét behoud van kwaliteit kan plaatsvinden.

Het gesprek leidde tot de reflectie dat sommige tegenstellingen binnen het assenstelsel mogelijk kunstmatig zijn. De uitdaging ligt eerder in het vinden van een werkbare combinatie van meerdere waarden dan in het kiezen voor één uiterste.

2.3 Uniformiteit en diversiteit

Een terugkerend thema was de balans tussen harmonisatie en behoud van eigenheid.

Behoefte aan harmonisatie

Vanuit schoolbesturen werd aangegeven dat verschillen tussen opleidingen en partnerschappen in de praktijk soms leiden tot onduidelijkheid en extra complexiteit.

Voorbeelden die werden genoemd:

- verschillende eisen aan opleidingsscholen;
- uiteenlopende mentortrainingen;
- verschillen in certificering;
- verschillende stageprocedures;
- afwijkende kwaliteitscriteria.

Met name in regio's waarin meerdere opleidingen samenwerken ontstaat behoefte aan meer afstemming.

Daarom werd gepleit voor:

- meer uniformiteit in processen;
- gezamenlijke kwaliteitsafspraken;
- vergelijkbare werkwijzen waar dit meerwaarde heeft.

Belang van diversiteit

Vanuit de opleidingen werd tegelijkertijd benadrukt dat verschillen tussen opleidingen waardevol zijn.

Deelnemers wezen op:

- verschillende opleidingsvisies;
- ruimte voor innovatie;
- keuzevrijheid voor studenten;
- regionale verschillen en behoeften.

De zorg werd uitgesproken dat volledige standaardisering kan leiden tot verlies van eigenheid en innovatiekracht.

Gedeeld inzicht

De groep leek elkaar te vinden in het uitgangspunt dat:

Uniformiteit wenselijk is in processen en randvoorwaarden, terwijl diversiteit in inhoud, visie en profiel behouden kan blijven.

2.4 De rol van schoolleiders

Een belangrijk aandachtspunt dat expliciet werd benoemd, was de positie van schoolleiders.

De observatie werd gedeeld dat schoolleiders nog onvoldoende als actor worden meegenomen in de ontwikkeling van Samen Opleiden en onderwijsregio's.

Juist schoolleiders:

- verbinden opleiding en praktijk;
- beïnvloeden de leeromgeving op school;
- begeleiden starters;
- dragen mede verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van werkpleklers.

Er werd uitgesproken dat schoolleiders nadrukkelijker betrokken zouden moeten worden bij toekomstige ontwikkelingen.

2.5 Opleiden op alle scholen of alleen op sterke opleidingsscholen?

Een andere discussie ging over de vraag of alle scholen opleidingsschool zouden moeten zijn, of juist de scholen die aantoonbaar sterk zijn in het begeleiden van studenten en starters.

Daarbij werd benoemd dat kwalitatief opleiden vraagt om bewuste keuzes.

Besturen kunnen hierbij kijken naar:

- kwaliteit van begeleiding;
- ervaringen van studenten;
- succesvolle plaatsing van starters;
- de kwaliteit van de leeromgeving.

De vraag werd gesteld welke ruimte besturen hebben om op basis van eigen ervaringen keuzes te maken.

2.6 De doorlopende ontwikkellijn: van student tot professional

Vanuit verschillende perspectieven werd benadrukt dat opleiden niet stopt bij diplomering.

Startende professionals hebben ook in de eerste jaren van hun loopbaan behoefte aan begeleiding en ondersteuning.

De wens werd uitgesproken om de samenwerking te verbreden naar een doorlopende ontwikkelijn:

initiële opleiding → starter → professionalisering → leven lang ontwikkelen

Hier ligt volgens deelnemers een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor opleidingen, scholen en werkgevers.

2.7 Uitvoerbaarheid en randvoorwaarden

Vanuit de opleidingsinstituten werd benadrukt dat kwaliteit van opleiden altijd centraal moet blijven staan, maar dat veranderingen ook uitvoerbaar moeten zijn.

Opleidingen hebben te maken met:

- wettelijke kaders;
- accreditatie-eisen;
- kwaliteitsstandaarden;
- organisatorische beperkingen;
- beschikbare middelen.

De bereidheid om mee te bewegen is groot, maar veranderingen vragen om gezamenlijke ontwikkeling met oog voor praktische uitvoerbaarheid.

3. Waarde van de samenwerking

Een belangrijk positief geluid gedurende de bijeenkomst was dat de samenwerking tussen:

- partnerschappen;
- schoolbesturen;
- opleidingsinstituten;

de afgelopen jaren zichtbaar is versterkt.

Deelnemers ervaren meer:

- onderlinge afstemming;
- kennisdeling;
- gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- wederzijds begrip voor verschillende perspectieven.

Deze samenwerking wordt gezien als een belangrijke basis voor toekomstige ontwikkelingen

4. Rode draden en gedeelde inzichten

Ondanks verschillen in perspectief ontstonden gedurende de bijeenkomst duidelijke gezamenlijke inzichten.

Breed gedeeld werd dat:

1. Kwaliteit van opleiden altijd centraal moet blijven staan.
2. De expertise en infrastructuur van bestaande partnerschappen zijn waardenvol.
3. Meer harmonisatie wenselijk is, vooral in processen, kwaliteitsafspraken en begeleiding.
4. Diversiteit in opleidingsvisies en regionale accenten waardevol blijft.
5. Onderwijsregio's en partnerschappen niet als tegenstellingen hoeven te worden gezien.
6. Schoolleiders een grotere rol verdienen binnen de ontwikkeling van Samen Opleiden.
7. De begeleiding van starters nadrukkelijk onderdeel moet zijn van het gezamenlijke opleidingsperspectief.
8. Veranderingen alleen succesvol zijn wanneer deze uitvoerbaar blijven voor scholen én opleidingen.

5. Conclusies

De bijeenkomst laat zien dat er brede steun bestaat voor:

1. Het behouden en versterken van de kwaliteit en expertise die binnen partnerschappen is opgebouwd.
2. Verdere harmonisatie van werkwijzen waar dit meerwaarde biedt.
3. Het behoud van ruimte voor diversiteit en eigenheid binnen een gezamenlijk kwaliteitskader.
4. Het versterken van de samenwerking tussen partnerschappen, onderwijsregio's, schoolbesturen en opleidingsinstituten.
5. Het centraal blijven stellen van studenten, starters en de kwaliteit van opleiden.
6. Het gezamenlijk verkennen van een toekomstbestendige governance voor Samen Opleiden.

6. Vervolg en afspraken

Afgesproken is dat:

- de opbrengsten van de bijeenkomst worden uitgewerkt;
- de drie programmaleiders gezamenlijk een verslag maken van de opgehaalde input;
- dit verslag wordt gedeeld met de achterban van de drie partnerschappen;
- praktijkvoorbeelden uit andere regio's worden verzameld;

- de opbrengsten worden benut voor verdere uitwerking van harmonisatievraagstukken en governance.

Actiepunt

De programmaleiders van de drie partnerschappen stellen gezamenlijk een samenvattend document op met de opbrengsten, analyses en aanbevelingen uit deze bijeenkomst. Het verslag wordt besproken in de stuurgroep en het DB van de partnerschappen.

Algemene indruk

De bijeenkomst werd gekenmerkt door een open, constructieve en toekomstgerichte dialoog. Hoewel er nog verschillende perspectieven bestaan op de toekomstige inrichting van Samen Opleiden, is er een breed gedeeld belang zichtbaar: het behouden en versterken van kwalitatief hoogwaardige opleidingsroutes voor toekomstige onderwijsprofessionals.

De gesprekken maakten duidelijk waar spanningen bestaan, maar lieten ook zien dat er veel gedeelde ambities zijn. Daarmee heeft de bijeenkomst belangrijke bouwstenen opgeleverd voor de verdere ontwikkeling van Samen Opleiden binnen de onderwijsregio's.